

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. VI. Simile est Regnum Cælorum homini Patrifamilias qui plantavit vineam. Matth. 21.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

secrationis, igni comburebantur, quæ erant protestatio, quod Deo darentur, ut fiebat quoque in omnibus sacrificiis. Heu! gloriam Deo dare, capillos nostros est illi offerre; non caput ipsum petis, capillos duntaxat; non manus, non pedes, non corporis aliud quiddam. Heu! quam modico contentus est Deus, & id modicum tamen iniuste subtrahemus illi; detrahemus? rapiemus? Et quid inde continget nobis? libertatem perdemus cum Samson, oculos, requiem, existimationem, vitam: Captus enim fuit, oculis priuatus, mola adductus, irrisus denique, & ad ultimum interemptus. Ergo soli Deo honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.

ad illum accipiendum missos cædens, occidens, lapidans; post hanc enim, immo quasi propter hanc ingratiſſimam impiorum retributionem decreuit summus Prouisor mittere Filium suum, dicens: *Verobuntur filium.* At verò vnde factum est, quod nimiam illam suam charitatem amplificauit maximè, ad certam mortem tradens eundem Filium suum, ut illius morte mundum viuificaret? hoc ex verbis eius apparet processisse ex intolerabili & ingratiſſime, & scelere agricolarum, qui *videntes filium dixerunt: Hic est heres venite occidamus eum, & habebimus hereditatem eius.* Propterea enim & filius ipse testatur se ad obsequendum excellenti Patri: venisse propter indigna illi exhibita obsequia populi sui. Audiens quippe conquirentem Patrem contra Iudeos. *Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum? plenus sum: holocausta arietum, & adipem pinguium, & sanguinem vitulorum, & agnorum, & hircorum nolui. Ne offeratis ultra sacrificium frustra: incensum abominatio est mihi. Solemnitates vestras odiui tanima mea. Facta sunt mihi molesta, laboraui sustinens: Se huic prospicere tanto malo promptu ostendit, & obrulit. Vocem eius audimus in Psal. *Psal. 39.7.* mo. Sacrificium & oblationem noluit, aures autem perfecisti mihi. Holocaustu & pro peccato non postulasti. Tunc dixi ecce venio. Inde veluti occasionem tanti sacrificij offerendi arripens, quod vetera illa iam veterascerent, & digna essent quæ repudiarentur. Quod quia mirabile est nimis, præposuit ipse Filius. Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. Annuntiaui & locutus sum, multiplicati sunt super numerum. Innumera sunt (inquit) mirabilia Domini, sed in hoc vno comprehenduntur omnia, quæ ideò, qui hoc præstat, factò magis, quam verbo annuntiat vniuersa. Si cogitationibus nostris assequi possemus nõ essent mirabilia, non sic ea contemplantes, repleremur stupore & extasi. Ergo sic operatus est; ut stuporem adderet super stuporem, atq; ita magis accenderet nos ad hæc con-*

Gg 3 remplanda

FERIA VI. DOMINICÆ DE SAMARITANA.

CONCIO PRIMA.

Simile est regnum cælorum homini Patri familiars, qui plantauit vineam. *Matth. 21.*

ARGUMENTVM.

Quid sit fructus huius vineæ. Ostenditur esse Dei honorem. Quanti Deus faciat hunc fructum. Quomodo istum reddere debeamus.

MIRVM est cum solus sit bonus Deus, a quo bona cuncta procedunt, dona sua maiora amplè communicaturus, expectare videatur rationes quasdam siue occasiones ex hominibus assumptas ad tanta bona largè expandenda super latitudinem terræ. *Plantauit autem se vineam, & sepe circumdedit ei, & fudit in ea torcular, & edificauit turrin, & locauit eam agricolis.* At nimiam illam charitatem suam, qua sic dilexit mundum, ut Filium suum vniuersum daret; tunc ostendit, tunc commendauit, quando inimicus homo retribuit mala pro bonis, non reddens fructum vineæ, sed seruos quoque

Job. 16. 21.

Leu. 6. 9.

Job. 8.

Pro. 21. 10.

Exod. 10. 1.

Cor. 3. 11.

Cor. 11. 7.

1. Tim. 6. 10.

Job. 3. 16.

Psal. 39. 6.

Isa. 1. 11.

templaria mysteria. Debemus itaque ea contemplant, hocq; potissimum, nempe qd Filius ipse Dei tenet morte sua mundum saluare; quod est aliorum omnium compendium sufficientissimum. Ideo enim in parabola nobis propositum est.

2. In qua tria sunt consideranda. Primum, quid sit fructus vineæ. Secundum, quanti Deus faciat fructum istum. Tertium, quomodo modo fructum hunc eos reddere debeamus. Quoad primum statuitur, quod proprius fructus vineæ est honor Dei. Si enim omnia propter semetipsum operatus est Dominus, quid ab operibus suis accipit Deus non indigens aliquo, nisi gloriam & honorē? Ut honoretur ergo Deus in creaturis suis, illas effecit: atque creauit molem hanc magnam, in qua honoraretur, & magnificaretur, qui in seipso gloriosus est & magnus. Illa est vinea. Hic est fructus. Sed quia vitis nobilissima huius vineæ est homo, unde fructus præcipuus expectatur & optimus; propterea singularis vinea est homo ipse. At verò quoniam magna hominum pars viciata in sua radice per ueritatam proprii honoris, quinimo & diuini appetentiam, ubi debuit Deum honorare, inhonoraue magis. Idcirco ex omnibus gentibus populum vnum sibi elegit, qui, ut præcipue & fecunda vinea, redderet ei fructum istum optimum honoris & reuerentia. De quo populo ait Propheta: *Vinea Domini exercituum domus Israel est.* De fructu verò Psalmus canit: *Notus in Iudæa Deus in Israel magnum nomen eius.* Ratio autem huius est, quoniam populus iste & regnum Dei est & filius. Ad regnum autem & ad filium pertinet, honorare regem & patrem. Quod regnum sit, habet Dominus dicens Iudæis: *Aufertur à vobis regnum vestrum, & dabitur genti facienti fructus eius.* Gens quippe ista dum populus Dei est, est regnum Dei, super quod Deus singulari prouidentia regnat. Unde dixit Ius Dominus a principio: *Eritis mihi in periculum de cunctis populis: mea est enim omnis terra, et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta.* Et Samuelis quem populus postulato Rege repudiauerat, di-

xii Dominus ipse: *Non te abiecerunt, sed me ne regnem super eos.* Et propterea facta translatione regni ad gentē, quæ facit fructum, quæ est Ecclesia, repudiato antiquo populo, ita ut præterea non sit populus, Principes Apostolorum populo huic nouo scribit: *Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis.* Quare autem huic elegerit populum Deus, qui est possessor cæli & terræ, insinuat aperte vocans per Moysen regnum sacerdotale, & petrum sacerdotium regale. Nam sacerdotij propria functio est, diuino cultu Deum honorare & sanctificare. Ideo huic regno additur sacerdotium, veluti quid essentiale cum illo: ut ex hoc appareat, proprium munus huius regni esse Deo honorem tribuere. Propterea & Petrus dixit: *Populus acquisitionis, ut virtutes annūtiatus eius, qui de cælestibus vocatus in admirabile lumen suum.* Quod est dicere: Christus sanguine suo vos acquisiuit, & regnum suum fecit, ut illius virtutes prædicetis, qui tantā vos gratiā profecutus est, illum magnificantes & sanctificantes. Et verò quis honorandus nisi Rex? *Deum timeo* (inquit Petrus) *Regem honorificate.* Unde & ipsemet Deus, quia Rex est, debet glorificari. Propterea idem Petrus de illo ait: *Ipsi gloria & imperium.* Quare gloria: quia imperium. Ita & Paulus, Deo tanquam Regi gloriam tribuit & honorem: *Regi seculorum immortali, & inuisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculorum.* Regi (inquam) illi, qui solus est Deus, honor sit & gloria. Ergo cum vinea ista & populus sit regnum Dei, illius fructus & functio est, Deum ipsum, qui Rex eius est, potissimum honorare.

Rursus quod populus iste, qui est vinea & regnum Dei, sit filius Dei, habet Deus ista dicens per Moysen Pharaoni: *Primo genitus meus Israel: Dimitte filium meum, ut seruiet mihi.* Et in Osee: *Puer Israel, & dilexi eum: & ex Aegypto vocaui filium meum.* Nam quod de populo loquatur quem veluti puerulum nuper natum illi eduxit de Aegypto, docens præcedentia & sequentia in Propheta, & manifestum est

Deus 110.

Pro 16.4.

Is 57.

Psal 75.

Exo 19.5.

Eritis mihi in periculum de cunctis populis: mea est enim omnis terra, et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. Et Samuelis quem populus postulato Rege repudiauerat, di-

ex moif. 9

ex modo dictis, populum ipsum vocatum à Deo filium suum, quem propterea quoque ut filium eduxit de Ægypto. Præterea & Septuaginta sic habent: Ex Ægypto vocavi filios meos. Ita de populo interpretantes prophetica verba. Nec obstat quod Matthæus Evangelista de Christo citat verba ista, sed fauere magis proposito. Narrans quidem ipse reuersionem Christi de Ægypto in terram Iuda, addit: *Vradim-
pletur quod dictum est per Prophetam: Ex Ægypto vocavi filium meum.* Primum enim hinc apparet, exitum Israël de Ægypto figuram fuisse huius reuersionis Christi ab Ægypto in terram Iuda, quæ figura vt esse euidentior, nomine filii voluit Deus populum appellare. Secundo, ipsum populum à summa illius excellentia denominari decuit, quæ maximè ista est, nempe quod vnus de populo ipso, sit verè filius Dei etiã naturalis, propter quem totus ipse populus appellatus est filius Dei. Vnde principaliter quidem Christus vocatus ex Ægypto filius est Dei, consequenter vero totus populus. Adde tertio quod Deus educturus populum de Ægypto, in primis Christum spectabat, qui ex populo illo fuerat nasciturus, propter quæ ideo totum populum filium nominauit, eumque primogenitum. *Primogenitus* (inquit) *meus Israël. Dimitte filium meum.* Et propterea percussit omnia primogenita eorum. Non ergo prohibet quod populus vocetur filius Dei, quia de Christo dictum est. Ex Ægypto vocavi filium meum, sed magis id est causa, vt populus ipse vocetur filius Dei. Huc facit promissio illa Abraham facta. *Omnem terram, quam conspicu tibi dabo, & semini tuo vsq; in sempiternum, faciamq; sementuum, sicut puluerem terra. Si quis possit hominum numerare puluerem terra, semen quoque tuum numerare poterit. Semen quippe istud Abraham, quod sint filii Israël descendentes ab eo per Isaac, apertissimum est ex verbis Dei dicentis Abraham: Scito prænosens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, & subiicient eos seruituti: & post hæc egredientur eam magna substantia: Pater enim hoc dictum de seruitute populi in Ægypto; vnde egressus est tan-*

dem cum magna substantia. Et tamen semen illud dececit Apostolus fuisse Christum, dicens. Abraham dicta sunt promissiones, & semini eius, non dicit & seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno & semini tuo, quod est Christus. Sicut ergo per semen Abraham & populus intelligitur & Christus, ita per Filium Dei vtique habet intelligi. Et hoc potissimum dicente Apostolo: *Omnes filii Dei: estu per fidem, quæ est in Christo Iesu. Si autem vos Christis Ergo semen Abraham estis, secundum promissionem, hæredes. Vbi vides eundem & Filium Dei, & semen Abraham.*

Ex quo sequitur, quod si antiquus populus iure propter Christum Filium Dei, filius Dei dictus est; rectius & euidentius diuina ista filiatio tribuitur populo Christiano, qui est corpus Christi. Et ipseus Christi nomine intelligitur Christus, qui passus est pro nobis, & simul cum illo tota Ecclesia, quæ est corpus eius. Quod excellenter Oseas propheta delineauit, qui postquam repulsam prædixit Iudæorū, translationem regni sui ad gentem, facientem fructus eius, quæ prius non erat populus neq; regnum Dei, prædicens ait: *Et eris in loco vbi dicitur eis: Non populus meus vos, dicitur eis: Filii Dei uiuentis.* Vt videas aperte, quod pro eodem accipitur, & populus Dei & filius Dei. Vbi aduerte qd præcipiens Deus propheta, vt accipiat sibi uxorem fornicationum, & faciat sibi filios fornicationum, intendit per adulterã & filios adulterinos, eandem synagogam & eundem populum, qui cum deberent esse legitimi filij Dei, facti sunt filii alieni & non filii eius, in sordibus fornicationum & cultu falforum Deorum. Ergo qui populus verus est, verus est & legitimus filius Dei. Et hoc maximè verum in populo Christiano, qui agitur spiritu Dei.

Hinc ergo iam apparet, quare ad nos in primis spectet honorare Deum. Præcipit enim Lex: *Honora patrem tuum & matrem: 12.* & Deus in propheta: *Filius honorat Patrem, & seruus Dominum suum. Si ergo ego Pater, vbi est honor meus?* Et propterea hæc ratione voluit Deus populum dimitti, vt tanquam filius illum honoraret: *Dimitte* (inquit)

Gal. 3. 26.

Oseas 10.

Oseas 2.

Exod. 20.

Deut. 5. 16.

Mal. 1. 6.

Exod. 4. 22 (inquit) *filium meum, ut seruiat mihi*: Quæ
Exod. 5. 1. seruitus erat sacrificium. Vnde frequenter
Ex. 8. 1. reperitur. Dimitte populum meum, ut sa-
 crificet mihi. Et Pharaon aliquando dice-
 bat: *Dimittam populum, ut sacrificet Do-*

mino. Sacrificium autem maxime honorat
 Deum. Propterea Christus, qui & primo-
 genitus Dei est & vnigenitus, hoc solum
 spectauit continere, ut Patrem honoraret.

Ioan. 8. 49. Hinc quoque dicebat: *Honorifico Patrem*
meum. Propterea & doctrinam suam & o-
 pera sua in Patrem referebat, ut illi soli glo-

Ioan. 8. 29. nam exhiberet. Dicebat enim: *A me ipso*
facio nihil: sed sicut docuit me Pater, hæc lo-

Ioan. 14. 10 quor. Item, *Verba, quæ ego loquor vobis, à*
me ipso non loquor. Pater autem in me ma-
uens, ipse facit opera. Ecce ergo fructus vi-
 neæ Domini, quem ferre debet, cum ipsa
 sit & regnum Dei & verè filius Dei. O in-
 signitimum documentum, quod nos hinc
 debemus trahere: nempe quod propria
 functio nostra est Deum honorare, ma-
 gnificare, & glorificare. Ut verè sit conse-
 quens, quod qui Deum non honorat, nec
 populus eius est nec filius eius. Heu! qui
 blasphematis, qui Deum inhonoratis, qui
 vestris operibus malignis obsecratis no-
 men Domini, num inter filios Dei recen-
 sebimini? Et Satan visus est inter filios
 Dei, sed non erat ipse filius Dei, sed aduer-
 sarius, sed calumniator, & accusator fra-
 trum suorum. Memores estote dictum à

Apo. 12. 10 sapiente: *Confusio Patris est de filio indisci-*
Eccl. 21. 3. *plinato.* Sic iactas filium Dei, & discipli-
 nam tamen abicis, aliud profectò non co-
 naris, quam Patrem cælestem inhonora-
 re, quam Deum ipsum confundere: & ille
 est fructus vineæ?

Job. 1. 6. Quanti autem faciat Deus fructum i-
 stum vineæ (quod erat secundum confide-
 randum) ex pluribus licet internoscere. Ex
 vineæ plantatione & locatione, ex millio-
 ne seruorum & filii, ex agricolarum perdi-
 tione & vineæ translatione.

Vineæ plantatio cum requisitis omni-
 bus, sepe, torculari, & turri est sufficiens
 eorum creatio, vnde potuit Deus & debuit
 per creaturas & à creaturis glorificari.

Rom. 1. 20. adeo ut inuisibilia Dei, sempiterna quoque
 eius virtus & diuinitas, per ea quæ facta

sunt, hominibus reuelata sint a Deo, & ita
 verè Deum cognouerunt; pro cuius noti-
 tia ipsum glorificare tenebantur, in tantum
 quod si non facerent, essent inexcusabiles.
 Et post se ipse Deus interpellari: *Quid de-*
bus istis facere vinea mea & non feci ei?
 Num admitteretur illius excusatio, si fru-
 ctum non reddat me glorificando & gra-
 tias agendo? Quod si plantationem hanc
 ad peculiarem populum ex gentibus om-
 nibus à Deo sibi delectum restringamus:
 Num defuit aliquid huic vineæ, vnde non
 debuit fructum hunc diuine glorifica-
 tionis reddere abundanter? Propterea iure
 merito increpat illam: Deus de sua hac
 maxima defectione & ingratitude. Ego
 autem plantavi te (inquit) vineam electam
 omne semen verum: quomodo ergo conuersa
 es mihi in prauum vinea aliena? Quod si
 adhuc Christi Ecclesie vineam istam ad-
 dicamus, quanta fecit Deus, quanta passus
 est Christus, quantis donis repleuit eam
 Spiritus Sanctus, ut in omnibus ab ea ho-
 norificetur Deus? O nostrum immensum
 debitum Dei glorificandi!

Locatio vineæ agricolis facta, est facul-
 tas fructificandi cum obligatione nobis
 collata, quæ quamuis in parabola à planta-
 tione distincta sit, re eadem idem est, dum
 enim plantat, omnia nobis tribuit & exhibet,
 quibus possimus & debeamus Deo
 seruire, ipsumque diligere & honorifica-
 re. Partem istam veluti locatio-
 nem, distincte voluit Aristoteli exprime-
 re, quando educto populo de Ægypto, &
 veluti plantata vinea, legem tulit, eamque
 populo ipsi proposuit, petens ab eo an vo-
 luerit ipsam obseruare. Quamquam enim
 & omnis homo, & potissimum populus ab
 eo electus teneatur Deo obtemperare:
 Deo tamen placuit cum illo fœdus inire,
 ubi liberè pollicitus est populus, se diui-
 nam legem perpetuò obseruaturum. Quod
 ut firmius eorum mentibus inhaereret, de-
 cauo percussit fœdus cum eis, vnde se tene-
 ri ad illius obseruationem cognoscerent e-
 uidentius. Eisdem & Iosue ante mortem
 suam ad eandem promissionem prouoca-
 uit. Qui propterea dixerunt: *D. meno Deo*
nostro seruimus, & obediētes erimus pra-
 ceptis

ceptiui. Quæ omnia faciunt ad intelligendum quanto vinculo, quamque forti nos fideles teneamur diuinæ atque Evangelicæ legi, & debeamus totis præcordiis maximoque studio Deum exaltare in operibus nostris. Audientes Apostolum: *1. Cor. 6. 20* *Empti estis pretio magno: glorificate, & portate Deum in corpore vestro.* Heu! quid facimus?

terni honoris; fundatur in hoc, quod honor Patris cœlestis, est illius manifestatio. Nam secundum nomen tuum Deus, ita & *Psal. 47. 11* *laus tua in fines terra;* non sic aliorum quorumcunque. Porro sunt quædam, quorum conditio & mores si manifestentur, opprobrium est illis. Salomonis consilium *Prou. 25. 9.* hoc aperte testatur: *Causam (inquit) tuam tracta cum amico tuo, & secretum extraneo ne reueles, ne forte insultet tibi cum audierit, & exprobrare non cesset.* Certè si secretum illud fuisset honore dignum, timendum ab eo non esset cur fuisset reuelatum, ne insultaret aut exprobraret. Deus, qui solus est bonus & potens, tantum honoratur, quantum manifestatur. Ergo honorat ille Deum, qui nomen illius manifestat atque virtutem. Cuius vero est illum manifestare? illius certe, qui est splendor gloriae & figura substantiæ eius. *Hebr. 1. 3.* *Hic, si se nostris proponat obuius, Patrem declarat.*

Missio seruorum frequens est prouocatio, quia nos Deus illicet & impellit, vt debitum illi sedulo præstemus obsequium: quod quia & antiquitus fecit per sanctos suos, maxime Prophetas & per pastores semper & doctores, testesque suos facit, qui plurimum male habiti sunt & habentur: propterea dicitur in parabola, quod cæsi & interfecti sunt. Quia in re apparent maxime, quàm huius fructus vineæ suæ sit cupidus Altissimus, quandoquidem vt illum accipiat laboribus, opprobriis, cædibus, & nec ipsi exponit seruos & amicos suos, adeo vt seipsum dicat illos occidisse. *En illius vox: Propter hoc dolauit in Prophetis, occidi eos in verbis oris mei.* Propter hoc (inquit) quia illorum misericordia, id est virtus erat quasi ros manè pertransiens; modicum ibi fructum, & quasi nullum reddebant: propterea dolauit in Prophetis, id est Prophetas, Hebraica phrasi, eos cædens sicut quando dolatur lignum: & ponere in ore eorum verba mea, quæ referrent ad populum non credentem, sed contradicentem, in causa fui, quod occideretur ab eo, vt ita videlicet inducerem populum ad magnam misericordiam & virtutem, quæ magis volo quàm sacrificia eorum. Ergo fructus appetentiâ, misit Deus seruos suos & ad mortem deputauit.

Dicebat enim: *Qui me videt, videt & Patrem meum. Quomodo ergo tu dicis: Ostende nobis Patrem?* Ita enim manifestauit nomen eius hominibus. Rursus dicebat: *Ne que Patrem qui nouit nisi Filius, & cui uoluerit Filius reuelare.* Quod autem de Patre in primis Filius manifestare venerat, chantas Patris est. Ideo enim maxime Patrem illum vocat, quod est nomen amore plenum. Patrem vero, non suum modo, sed & nostrum. *Ascendo (inquit) ad Patrem meum, & Patrem vestrum.* Et frequens dicebat: *Pater vester. Scit enim Pater vester. Et, Pater tuus, qui videt in abscondito. Pater autem diligit Filium, vt Filius ipse testatur. Diligit ergo nos Pater cœlestis, si filii sumus illius.* Qui ergo Patrem illum nostrum esse declarat, eius in nos niam manifestat charitatem. Hoc autem facit Filius, qui est imago bonitatis & charitatis illius, atque ita illum clarificat: ipso attestante, qui dicebat: *Ego te clarificauit super terram. Manifestaui nomen tuum hominibus.* *Ioan. 17. 4*

Sed quid de Filii missione dicendum est? num inde non est exploratissimum, quàm audis sit Omnipotens huius fructus vineæ suæ? Hoc quia admirationem omnem superare videtur, rationem quæso videamus, quare miserit Deus Filium suum, vt acciperet fructum vineæ: & quare sciens quid illi euenturum esset, nempe quod occidendus esset ab Agricultis, ad certam mortem illum destinauit. Ratio cur miserit ad fructum accipiendum pa-

Amor vero, quo Pater diligit Filium, Spiritus Sanctus est: Ergo dum Filius Patrem manifestat, manifestat & Spiritum Sanctum, qui est amor Patris in Filium; neque minus seipsum quoque manifestat.

H h Non

1. Cor. 6. 20

Os 6. 5.

9

Dant. 3.

Io. 17. 4.

Psal. 47. 11

Prou. 25. 9.

Hebr. 1. 3.

Ioan. 14. 9.

Mat. 11. 27

Ioan. 20. 17.

Mat. 6. 32.

Mat. 6. 4.

6. 18.

Ioan. 3. 35.

6. 20.

Ioan. 17. 4

10

Non enim Pater est sine Filio: & si Pater diligit Filium, non minus Filius Patrem diligit, quin magis eodem amore nedum mutuo se inuicem diligunt Pater & Filius, qui amor vniuersque nexus est & vnio. Propter hanc ergo manifestationem conuenientius missus est Filius. Quamuis enim vnaquaque persona sese & notam facere possit & notam faciat, decreuit tamen diuina Sapientia, vt altera potissimum alteram declararet. Vnde Filius ad Patrem:

Pater clarifica Filium tuum, vt Filius tuus

Ioan. 17. 1. clarificet te. Et de Spiritu Sancto: *Ille me*

Ioan. 16. 14. clarificabit. Et Filii potissimum, qui est Dei Sapientia, est Patrem atque Spiritum Sanctum manifestare.

II

Attende ergo. Si venisset Pater ad redimendum nos, appareret quidem charitas ipsius Patris, at non ita charitas Filii, qui partem, vt persona distincta à Patre, non videretur habere in hoc tanta charitatis opere. Neque enim Filii est Patrem mittere: At dum Pater mittit Filium, fit manifestus amor Patris, qui habens Filium dilectissimum, misit illum pro salute mundi. Apparet nihilominus manifeste amor Filii, qui diligens Patrem, sicut mandatum dedit illi Pater, sic facit. Et videns quod Pater ita diligit mundum, vt illi det charissimum sibi Filium, diligit & ipse mundum, & seipsum pro illo tradit. Vnde ex hoc opere nobis ostenditur, quod se Pater & Filius mutuo diligant, quo amore coniuncti vnâ

Ioan. 5. 37. salutem hominum operantur. Ideo frequens Dominus se missum à Patre declarabat, vt mittētis elucidaretur amor simul

Et seq. Psal. 39. 7. & missi. Quin & in Psalmo vtrumque distinxit, distincteq; declarauit vbi dicit: Sacrificium & oblationem noluisi, aures autem perfecisti mihi: siue vt refert Paulus:

Heb. 10. 5. Corpus autem aptasti mihi. Deinde: Holocaustum & pro peccato non postulasti. Tunc dixi: Ecce venio. Vides mittentem Patrem? aures perfecisti mihi. Vides venientem Filium? tunc dixi. Ecce venio. Quid est verò aures perficere? Auris est audire, & per consequens obaudire & obedire. Auris ergo perfectio, est obedientia. Perficit ergo aures, qui implet illas obedientiâ. Incipit autem implere, qui præcepto perfectissimo

implet auditum: complet, qui obedientem facit. Summum autem præceptum, est Patrem iubere Filio, vt pro seruis & talibus subeat mortē, talemq; mortē. At quomodo posset Filius æqualis Patri parere illi, cū sit & ipse Dominus omnium nulli subiectus, sedens in eodem throno cum Patre & Spiritu Sancto? Ergo vt posset verè obedire, corpus aptauit illi Pater, pelle & carnibus vestiuit illum, ossibus & nervis; & hic habitu vt homo inuentus est, habēs & aures, quibus præceptum audire posset, & corpus quo posset implere. Id quod perfectissime libens & volēs impleuit. Vnde ait: *Venio, vt faciam voluntatem tuam: Deus meus, volui, & legem tuam in medio cordis mei.* Totis (inquam) visceribus ac omni prorsus affectu hanc legem tuam, & hoc præceptum ad summum obseruauit. En quanta Sapientia, quantaq; charitate misit Deus Filium suum, vt acciperet de fructu vineæ.

Quare autem ad mortem missus sit, iam nunc videamus. Nam ad illam missum esse, non est ambigendi locus; quando dixit ipse Christus. *Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, vt omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Sic enim Deus dilexit mundum, vt Filium suum vni-genitum daret; vt omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* Vides morti addictum, priusquam veniat, quando mors eius, ipso testante, figurata est in eleuatione serpentis in ligno per Moysen in deserto. Vides nihilominus eundem fidei fructum, nempe vitam æternam, assignatum & passioni & missioni, vt dubium non sit, quod ad Crucem missus sit. Cur verò ad Crucem? ex eadem radice ratio trahatur, vnde ratio est, cur ad vineam missus sit, nempe quia fructus vineæ honor est Dei. In Cruce enim exaltatus, Patrem exaltauit. Hortabatur Tobias filios Israël dicens: *Regem sæculorum exaltate in operibus vestris. Iuxta quod & Dominus: Videte opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est.*

Quod verò opus bonum fuit vnquam, aut esse potest simile huic, quod operatus est Dominus in medio terra? Opus (inquit) conium

1. *consummaui quod deisti. ut faciam Meus*
cibus est. ut faciam voluntatem eius. qui
misit me. ut perficiam opus eius Ergo in o-
 pere isto Deus magnopere exaltatus est.
 Propterea Christus in Psalmo, postquam
 se Deo exhibuit holocaustum, & pro pec-
 cato sacrificium & oblationem, illico sub-
 iecit: *Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclē-*
sia magna. Iustitiam tuam non abscondi in
corde meo: veritatem tuam & salutare tuū
 dixi. *Non abscondi misericordiam tuam,*
 &
 11. *veritatem tuam à concilio multo.* Ista qui-
 dem annuntiatio potest intelligi & de ve-
 ritate, quam ante mortem prædicauit, cu-
 ius causa crucifixus fuit; & de doctrina
 Euangelica, quam post mortem suam per
 Apostolos suos, & Ecclesiam ubiq; terra-
 rum diuulgauit. At potissimum patiens ac
 moriens Dei Patris iustitiam annuntiauit
 & misericordiam, atque ad eodē veritatem &
 salutare, id est salutem. Atq; ita Patre sum-
 me glorificauit. Ideo enim se vsq; ad mor-
 tem turpissimam crucis humiliavit, vt ho-
 norem ab homine Patri sublatum eidem
 Rom. 15. 3. restitueret. Hoc enim est, qd dicit Paulus:
Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut
 Psal. 68. 10. *scriptum est: Impropria improperantium*
tibi ceciderunt super me. Sicut hominibus
 placere est ab illis gloria aucupari: ita sibi
 ipsi placere, est gloriam propriam quære-
 re. Hoc modo Christus non sibi placuit.
 Ioan. 8. 50. Vnde dicebat. Ego non quero gloria meā.
 54. Si ego honorifico me ipsum, gloria mea
 Psal. 68. 8. nihil est. Et in Psalmo: *Propterea sustinui*
 9. opprobrium, operunt confusio facie meā.
 10. Extraneus factus sum fratribus meis, & pe-
 11. regrinus filius matris meæ. Quoniā zelus
 12. domus tuæ comedit me, & opprobria ex-
 13. probrantium tibi, ceciderunt super me. Et
 operui in ieiunio animam meam, & factū
 est in opprobrium mihi. Et posui vesti-
 mentum meum cilicium, & factus sum il-
 lis in parabolam. Aduersum me loqueban-
 tur, qui sedebant in porta, & in me psalle-
 bant qui bibebant vinum.
 14. Sustinuit autem Christus opprobrium
 alia. 9. 24 & confusionem, quia totum, quod fecit in
 b. lan. 8. 17 terra, fuit opus Dei & obedientia Patris, &
 & 10. 20. tamen propterea reputatus est a peccator,
 c. dan. 9. 3. b. demoniacus, c. blasphemus, d. seductor,

& e reus mortis. Vnde fratres sui id est po-
 pulus suus, abiecerunt illum, tanquam ex-
 traneum & exterum, qui dignus non esset
 cum illis conuiuere, & quod perisset ani-
 ma eius de populo suo. Ideo, & gentibus
 tradiderunt ad illudendum & crucifi-
 gendum, & principes in primis ac iudices
 (hi enim sunt sedentes in porta) loqueban-
 tur aduersum eum & quærentes falsum te-
 stimonium contra eum, arguentes eum
 condemnantes, & apud Pilatum h accu-
 santes & coram i Herode, & instantes cla-
 moribus magnis vt crucifigeretur. Et quā-
 nis protestarentur quod secundum legem
 gem deberet mori, tamen ex ebrietate, id
 est, affectionibus inordinatis, puta inui-
 dia, superbia & auaritia hoc moliebantur.
 Hoc est vinum quod bibebant. Et hoc
 pacto exprobrationes omnium hominū,
 qui per transgressionem legis Deum inho-
 norabant, qui gloriam Dei dabant sculpti-
 libus, qui per incredulitatem Deum blas-
 phemabant, super Christum ceciderunt,
 quandoquidem peccata illa omnia pertu-
 lit ipse in corpore suo super lignum, vbi
 mortem obiit turpissimam. Atq; ita amo-
 uens à Patre tantas iniurias, contumelias,
 offensiones, Patrem suum maximo affectu
 honore. Merito ergo Filius ab agricolis
 occidendus missus est, qua morte glorifi-
 caturus erat Deum Patrem. Nunquid er-
 go ex his non apparet manifestissime, quā
 auidē cupiat Deus fructum gloriæ suæ? &
 per consequens quam solliciti esse debeat-
 mus, vt gloria sit semper Deo nostro, &
 quam indignum sit, quod à fideli quocun-
 que quoduis committatur, quod non sit
 ad gloriam Dei?
 Hanc eandem magnam Dei honoris
 exultationem nobis aperit veteris illius
 populi repudium, non ob aliud factum nisi
 quia fructum non reddidit Deo sibi debi-
 tum, id quod pater maxime in seruorum &
 Filii Dei interemptione. Synagogam te-
 nebat Deus vt sibi dilectam Iponiam, populū
 illum vcluti charissimum filium diligebat,
 adeo vt illum sub eodem nomine cōpre-
 henderet quo & Filium suum sibi coæter-
 num nominabat: quin & ad ipsum populū
 ipsum connaturalem Filium destinauit ad
 Hh 2 illius

& 26. 65.
 Marc. 27.
 & Ioan. 10.
 35.
 d. Mat. 27.
 63. & Ioā.
 7. 12.
 e. Mat. 27.
 6. & Mar.
 14. 64.
 f. Mat. 27.
 2. & Mar.
 15. 1.
 g. Mat. 26.
 19. & Mar.
 14. 55.
 h. Mat. 27.
 12. Marc.
 15. 3. Luc.
 23. 2. &
 Ioan. 18. 29
 i. Luc. 23. 10
 k. Luc. 23.
 23. Marc.
 15. 13. Mat.
 27. 23. &
 Ioan. 19. 6.
 l. Pet. 2.
 24.

illius salutem. At illum videns experientique tam ingratum tamque rebellem, tandem abiecit à se, par pari referens, quasi diceret. Tu Filium meum charissimum extra vineam eiecisti & occidisti; & ego te, quæ ut Filium charissimum diligebam, vineæ meæ faciam exortem, & honorem auferam à te, ut ultra non sis populus & filius meus, te, quoad hoc esse nobilissimum, interficiens. Si sponsam abiicit, si filium repellit, eo quod fructum non reddat, hoc non est euidens argumentum, quod vehementer desideret fructum istum? Hoc ut fieret manifestum, sponsa ac filii nomine populum illum veterem designauit, quæ sponsam demum propter illius perfidiam Vxorem appellat fornicationum, & quem filium nominibus appellauit reiectionis, nempe absq; misericordia, & Non populus meus.

6. Obscurum autè videtur, quod primo non men dederit Iezrahel caulam istam aduiciens. Quoniam adhuc modicum (inquit) & visitabo sanguinem Iezrahel super domum Iehu, & quiescere faciam regnū domus Israël, & in illa die conteram arcum Israël in valle Iezrahel. Vide historiam vbi vinea Naboth Iezrahelire, per summā impietatem ablata est ab eo, illi insidiante Iezabel: & vbi Iehu occidit Iezabel; vbi in agro Iezrahel canes comederunt carnes Iezabel: & noueris quod Iehu assumptus ad regnum, ut vlcisceretur sanguinem Naboth contra Iezabel, quia secutus est peccata Ieroboam: In quarta generatione filiorum suorum priuatus est regno; quo figuratum est, quod tota domus Israël regno erat propter suam ingratitudinem demum priuanda: idcirco filius fornicarius primus dictus est Iezrahel, ut casus iste ad memoriam reduceretur, qui quoniam obscurus erat, declaratus est à Domino per Prophetam. Et quoniam Iezrahel significat semē Dei, innuitur, quod qui prius erat semen Dei id est filius Dei, propter ingratitudinem suam erat abiiciendus, ut ultra non esset nec filius nec populus Dei. Cum autem gentes nō minus essent quin magis Absq; misericordia, quam populus ille abiectus: & non minus, sed magis quam ille, essent Non populus; propter fructum

tamen, quem erant reddituræ factæ sunt populus, & misericordiam consecuta sunt. Ecce ergo quam Deus appetiuit fructū istum. Heu ergo fideles fructificate, Deum honorantes. Ideo enim cum gentes essetis, Deum ignorantes, à Deo in populum eius assumpti estis.

SECUNDA PARS.

Diximus præcipuum vineæ fructum esse honorem Dei; nunc dicamus, quomodo reddatur. Porro fructus a vinea non producitur, nisi sedulo ipsa colatur. Propterea enim agricolis est locata. Hæc cultura sunt opera nostra bona, dicite Tobias. Exaltate eum in operibus vestris: Si enim mulier gloria viri est, ut ait Paulus. *Quare Christus exhibuit sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam neq; rugam, nec aliquid huiusmodi, nisi ut ostendat diuinitas gloria regni sui?* Propter hoc enim & Asuerus post conuiuium illud magnum præcepit, ut introduceretur coram eo Regina Vasthi, posito super caput eius diademate, ut ostenderet cunctis populis & principibus pulchritudinem illius. Erat enim pulchra valde. Huic autem sponsæ Christi, ut concupiscat Rex decorem suum, datum est, ut cooperiat se byssino splendenti & candido. Byssinum enim iustificationes sunt sanctorū. Ita enim ipsi Christo datur gloria & Deo Patri. Quapropter ibi ante audiuit Ioannes vocē magnam. *Gaudemus & exultemus, & demus gloriam Deo, quia venerunt nuptie Agni: & uxor eius preparauit se.* Vides ergo ex preparatione & stola gloria, qua sancta Ecclesia, quæ est uxor Agni, ornata est, gloriā Deo accedere? Cum itaq; byssinum eius, quo in fimbriis aureis circumamicta est varietate, sint iustificationes sanctorum, opera videlicet iusta & sancta, clarissimū fit ex huiusmodi operibus Deum exaltari. Et hæc sunt primus fructus vineæ, quasi uua, ex qua vltimus & præcipu^o exprimitur, quod est bonum vinum. Fructus itaq; quem nos debemus edere ad gloriam Dei, iustitiæ sunt, ut repleti fructu iustitiæ sic operemur, ut in omnibus honorificetur Deus.

Hunc fructū ostensurus Apostolus ex-
plo

O'ca 1. 2.

6. Obscurum autè videtur,

9. men dederit Iezrahel caulam istam adu-

4. ciens. Quoniam adhuc modicum (inquit)

& visitabo sanguinem Iezrahel super do-

3. R'g. 21. mum Iehu, & quiescere faciam regnū do-

4. Reg. 9. mus Israël, & in illa die conteram arcum

Israel in valle Iezrahel. Vide historiam vbi

vinea Naboth Iezrahelire, per summā im-

pietatem ablata est ab eo, illi insidiante Ie-

zabel: & vbi Iehu occidit Iezabel; vbi in

agro Iezrahel canes comederunt carnes

Iezabel: & noueris quod Iehu assumptus

ad regnum, ut vlcisceretur sanguinem Na-

both contra Iezabel, quia secutus est pec-

cata Ieroboam: In quarta generatione fi-

liorum suorum priuatus est regno; quo fi-

guratum est, quod tota domus Israël re-

gno erat propter suam ingratitudinem de-

rum priuanda: idcirco filius fornicarius

primus dictus est Iezrahel, ut casus iste ad

memoriam reduceretur, qui quoniam ob-

scurus erat, declaratus est à Domino per

Prophetam. Et quoniam Iezrahel signifi-

cat semē Dei, innuitur, quod qui prius erat

semen Dei id est filius Dei, propter ingra-

titudinem suam erat abiiciendus, ut ultra

non esset nec filius nec populus Dei. Cum

autem gentes nō minus essent quin magis

Absq; misericordia, quam populus ille abi-

ectus: & non minus, sed magis quam il-

le, essent Non populus; propter fructum

16

Tob. 11

1. Cor. 11

Eph. 5. 27

Heb. 1. 4

Heb. 1. 11

Apo. 19

7.

17

plio terra, que si fructu afferat, benedictione non accepit a Deo, inchoata a quibusdam quasi preambulis veluti palmitibus, vt ad verum fructum perducat, sic exordiens.

Hebr. 6. 1. Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursus iacientes fundamentum penitentia ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, & baptismatum doctrina, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum & iudicij aeterni. In quibus verbis notat Apostolus, quae fiebant, quando quis ab infidelitate conuerteretur ad Christum. Deo quippe praemitterentur, fides & penitentia; fides, qua credebant in Christum; penitentia, qua a peccatis pristinae conuersationis recedebant. Et tunc instruebantur de Baptismo; & si fuissent Israelitae, quae esset distantia inter baptismum Christi & baptismata legalia, vt scirent ista illius fuisse figuram: baptizatis manus imponebantur per Sacramentum Conformationis, & docebantur de resurrectione mortuorum, & finali iudicio, quod vocat aeternum, quia illius effectus, nempe sententiae executio, erit aeternus. Ista est inchoatio sermonis Christi.

18 Hanc igitur intermittentes ad perfectiora feramur (inquit). Non satis est introiisse in Ecclesiam Christi, in vineam Domini, aggregatum esse fidelibus, ad vltiora procedendum est. *Terra enim* (inquit) *sape venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, a quibus colitur; accipit benedictionem a Deo: Proferens autem spinas, & tribulos, reproba est & maledictio proxima, cuius consummatio in combustionem. Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora, & vicini ra saluti, tamen si ita loquimur. Non enim iniustus Deus ut obliuiscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostenditis in nomine ipsius, qui ministratis sanctis. Cupimus autem vnumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei vsque in finem, vt non segnes efficiamini, verum imitatores eorum, qui fide & patientia hereditabunt promissiones. Heu! quot sunt in vinea Domini, quot qui profitentur Christi nomen, seque fideles Christianos nomi-*

nantes, qui tamen terra sunt, germinant spinas & tribulos, etiam si saepe venientem super se bibant imbrem: Imber iste est predicatio verbi Dei, & ministratio Sacramentorum, & consuetudo & conuersatio Christianorum, & inculcatio mandatorum: frequens hic imber est. Et tamen quanti sunt, qui non herbam generant, qui moribus statui fidelium non respondent, sed vitii sceleribus & curis huius seculi germinant spinas & tribulos? Hi vt sunt inter fideles, reprobi tamen sunt, & maledicto proximi, quorum consummatio erit in combustionem & cibus ignis. Nunc reprobi sunt a Deo proiecti. Maledicentur euidenter in fine, qua maledictione mittentur in ignem aeternum. Nec illis proderit, quod saepe venientem super se biberint imbrem, quin magis propterea amplius accipient iudicium. Hi sunt imitatores agricolarum, qui segnes fuerunt in reddendo fructu vineae, qui in grati in offensione seruorum, furcantes, sacrilegi, immanes in filij interfectione. Hi non audiunt Sapientiae documenta.

Ne moliaris amico tuo malum, cum ille in te habeat fiduciam Ne contendas aduersus hominem frustra, cum ipse tibi nihil mali fecerit Ne emuleris hominem iniustum. nec imiteris vias eius. Hi (inquam) imitantur vias agricolarum, mores pessimorum, studia scelestorum, qui moliti sunt malum iis, qui confidenter acceperunt ad eos, vt acciperent fructum eius. At non habuit eum illis fiduciam Christus, cum diceret Pater. *Verebuntur Filium meum? Quid mali intulit illis Christus, qui dicebat: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo: Et tamen frustra:* Id est, sine causa aduersus illum contendebant, insidiebantur, & furore tamquam amentes accendebantur. O spina non fructus; o tribuli non vna aut vnum. Cupit Apostolus in fidelibus multam in bonis operibus sollicitudinem, in eisdem perseuerantiam. Cupit vt non segnes efficiamur, sed o segnitatem, o torporem, o negligentiam in operibus bonis. Cupit vt imitatores simus eorum, qui in fide & patientia hereditabunt promissiones: At nos contra intentionem Pauli ad fundamenta reuertimur, & vbi deberemus esse perfecti,

indigemus quotidie malorum operum agere poenitentiam. Quam o vltimam quoque ageremus! nam & hanc abiicimus, & imitatores agricolarum pessimorum, dignos nos facimus, in quos illa feratur sententia veritatis. *Malos male perdet.* Sed vere peccamus, falso poenitemus: multum peccamus, modicum poenitemus. Toti sumus peccando, & digitum vix admouemus ad sarcinas poenitentiae. Re ipsa peccamus, superficialiter agimus poenitentiam, quin & poenitendi speciem vix induimus, sequentes vestigia mundi, & eorum, qui & seruos Dei & Filium abiecerunt & pessime habuerunt:

19 At fructum iustum quem in nobis desiderat Apostolus, apertius demonstramus atque distinctius, quasi granum excussa palea.

Terra (inquit) *venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo.* Herba igitur opportuna cultoribus, fructus est terra; pota imbre caelesti. Primus cultor est Deus. *Et Pater meus* (inquit) *agricola est.* Quae verò illa opportuna herba, nisi cultus illius & honor, nempe, ut seruiamus illi in sanctitate & iustitia omnibus diebus vitae nostrae? Sed explicet Paulus modum reddendi fructum istum; postquam dixit:

Hebr. 6. 8. *Proferens autem spinas & tribulos reproba est, & maledictio proxima.* Subiicit illico:

Confidimus autem de vobis meliora, & viciniora salutis. Duo contraria proposuit; herbam opportunam hinc; inde verò spinas & tribulos. Iam scimus propter peccatum Adae maledicta terram, dicente Domino:

Gen. 3. 17. *Maledicta terra in opere tuo, spinas, & tribulos germinabit tibi.* Quod dicit in opere tuo, intellige propter opus tuum, videlicet quia peccasti. Quo sensu dicebat Dominus?

Ioan. 8. 21. In peccato vestro moremini; id est propter peccatum vestrum. Digna ergo retributio & apta similitudo: Tu qui terra es, male operatus es. Ergo & terra, quam colenda tibi trado; spinas & tribulos germinabit tibi. Spinæ fuerunt & tribuli ea, quae tu fecisti; similia similibus redduntur. Spinæ & tribuli erunt retributio tua. Ecce quam appositè per spinas Apostolus, & tribulos opera hominis inutilia & nociva, quae sunt peccata,

designat. Spinæ germinavit maledicta terra. Si ergo maledicti sunt qui declinant à mandatis Dei: Igitur herba opportuna est observatio mandatorum Dei, quam qui prestat, à Domino benedictus est. Hæc sunt meliora & viciniora salutis, quæ subinfert Paulus: Confidimus de vobis meliora & viciniora salutis. Si hæc meliora; ergo peiora peccata. Si hæc viciniora salutis; ergo longe à peccatoribus salus. Quare autem viciniora salutis? Non enim iniustus Deus (inquit) ut obliuiscatur operis vestri. O sancte Paule, quæ sunt hæc verba tua? Nū si obliuisceretur Deus operis nostri, esset iniustus? nūquid iniquus est Deus aliquando? Hæc phrasi certiores nos voluit Apostolus facere; quòd si bene egerimus, bene recipiemus?

Age nunc, in specie videamus quidnam sit opus hoc salutis propinquum. Pergit Apostolus: *Et dilectionis, quam ostendimus in nomine ipsius, qui ministravit sanctis, & ministravit.* Cupimus autem vnumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem.

Fructus spiritus est charitas, pax, patientia, Gal. 5. 22 & c. Dixit ad Galatas aliquando idem Apostolus. Hic est præcipuus fructus, de quo Dominus ad discipulos suos dicebat: *Posui vos ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vestri maneat.* Fructus finis est, quem intendimus plantantes vineam eamque colentes. Inde dictus fructus, quia fruimur illo, in eo veluti in fine laboris quiescentes. An non finis præcepti est charitas? Hanc spectat Deus, hanc à nobis expectat, ad hanc nos præceptum ducit tanquam ad finem. Vt verè dictum sit, quòd in duobus præceptis siue actibus charitatis, vniuersa lex pendet. Hanc in corde non satis est habere, in opera manifestare illam oportet. Idem dixit Paulus:

Quam ostendisti in nomine ipsius. Quomodo verò ostendisti? Qui ministrasti sanctis: & hoc non leuiter, sed sollicitè in nomine ipsius, id est illius causa: sanctis, quia sancti sunt ministrasti, quia Christi sunt, quia in Christum credunt, quia in nomine Christi persecutionem patiuntur, rapinam bonorum suorum in gaudio suscipientes.

Nunc audi seruum a Patre familias missum, ut acciperet fructus eius, audi inquam fructus hos possulantem: *Cupiens autem vnumquemque*

Hebr. 6. 10.

Hebr. 6. 11.

Hebr. 6. 12.

quemque vestrum, eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei vsque in finem. Iam multi ostendistis dilectionem sanctis ministrantes. Cupimus autē vnumquemque vestrum, eandem ostentare sollicitudinem. Omnes hortamur & singulos. Verba ista velim cordibus singulorum fidelium profundē admodum insigi & esse impressa. Et vos, qui ministrastis & ministratis, cupimus eandem quam cepistis ostentare sollicitudinem, ad expletionem spei vsque in finem. Dum operamur, speramus: completo opere, expleta erit & spes: cui in fine succedet res. Cupit ergo Apōstolus perseverantiam in operibus bonis, vt verē tandem fructum vitę æternę recipiamus. Subdit propterea: *Vt non segnes efficiamini, verum imitatores* (supple efficiamini) *eorum, qui fide, & patientia hereditabunt promissiones*. Quod est dicere: Sollicitudine nō pigri, spiritu feruentes, Domino feruentes, in tribulatione patientes, necessitatibus sanctorum communicantes. Per fidem & patientiam promissio possidetur. Fides necessaria est, quę per charitatem operatur; sed non fides eorum, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. De his enim dicitur: *Semen cecidit supra petram & nārurum aruit, quia non habebat humorem*; Ergo sine fructu efficitur. *Patientia vobis necessaria est, vt fructum plurimum afferatis*. Patientia, perseverantia est; & est eorum, qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Dicit Dominus: *Ergo non segnes efficiamini, sed imitatores eorum, qui in fide & patientia hereditabunt promissiones*.

21. Missi a Patrefamilijs vt acciperent fructum, suo quoq; exemplo nos prouocant, & fructum postulat: quōd laborant, quōd patiuntur, quōd moriuntur hoc totum est agricolis sollicitare, vt reddant fructum. Idē scribens hortatur Apōstolus: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi*: Hi fide & patientia hereditauerunt promissiones. Itā & Iacobus: *Exemplum accipite, fratres*: *Exitus mali* (id est mortis laboris & patientia: *Prophetas: qui locuti sunt*

in nomine Domini, nempē missi vt acciperent fructum.) *Ece beatificamus eos, quos sustinuerunt Sufferentiā Iob audistis, & finē Domini vidistis*. Propheta locuti sunt, in nomine Domini, docentes seruare omnia, q̄ precepta sunt nobis. Vnāq; exemplū dederunt exitus mali, id est mortis, qua ab Agricolis affecti sunt. Laboris, quem libenter ipsi susceperunt secundū preceptū Domini, & patientiā in vtroque, sic reliqui missi a Deo: qui verbo & exemplo fideles prouocant ad fructus iustitię. Hinc Baptista verbo p̄dicabat: *Facite fructus dignos penitentię*. Exemplo demonstrabat, vt mundo abstinerent, carnē mortificarent. Hinc Apōstoli, factores verbi; q̄ dictū est ad illos. *Lucaat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona: Et docetis omnes gentes seruare omnia, quęcumq; mandauit vobis*. Cęperūt facere, & docere. Vnus autē ex illis Paulus nomine audet, & dicit: *Abundantius omnib; laboraui. In fame & siti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate, & in reliquis huiusmodi*. Verum & verbo quoniam modo fructificare debeamus, audiamus ab illo.

Sed qui sup omnes prouocat ad fructum istū, ille est qui ait: *Ego elegi vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat*. Dixit quidē discipulis suis ia primis verba ista sed ita vt ad nos quoq; deriuaret. Nā in tm̄ Apōstoli fructū attulerunt, in quantum mundū traxerunt ad Christi fidē operantem & fructificantē. Nam de omnibus suis fidelibus tūc loquebatur, quando eisdem Apōstolis dixit: *Ego sum vitis, vos palmites, & Pater meus Agricola est, omnē palmitem in me non ferentem fructū, tollet eum: & omnem, qui ferit fructum, purgabit eum, vt fructū plus afferat*. Humor in vite transit ad palmites, fecundans illos, vt fructū producant. Hęc est gratia Christi, de cuius plenitudine accipientes, gemmas emitimus, folia demonstramus, vvas generamus, in omni opere bono fructificantes, simus filij Dei, imitatores Patris, ambulantes in dilectione sicut & Christus. Nam fructus Spiritus est charitas. *Charitas autem patiens est, benigna est, non agit perperam, non inflatur, non est ambicioſa, &c.*

Heb. 6. 12.
Rom. 11. 11.
Gal. 5. 6.
Luc. 8. 14.
Heb. 10. 37.
Heb. 10. 36.
Luc. 8. 15.
Heb. 6. 12.
Exhortatio.
Phil. 1. 17.
Heb. 6. 12.
Ias. 5. 10.

Luc. 3. 8.
Matt. 3. 4.
Matt. 5. 16.
Mat. 11. 28.
1. Corin. 15.
2. Corin. 11.
Ioh. 15. 16.
Ioh. 15. 2. 5.
Eph. 5. 3.
Gal. 5. 22.
1. Cor. 13. 4.

Heb. 6. 7. Isti sunt fructus vineæ. Nam & Paulus supra ad Hebræos in dilectione conclusit fructum terræ, quæ a Deo accipit benedictionem.

22. Sed & Legem veterem audiamus: *Filij estote Domini Dei vestri.* Lex Christum Filium Dei promittebat, ad illum ducebatur, in illum tendebat. Nam finis legis Christus est. Lex charitatem præmittebat, in ipsaq; charitate completur. Nam in duobus præceptis charitatis vniuersa lex pendet. Qui autem spiritu charitatis aguntur, hi sunt filij Dei. Merito ergo lex ait: *Filij estote Domini Dei vestri.* At quomodo viuimus filios Dei? Lex suo more, cortice ruuido crassum illum, ac tardum populum instruebat. Non vos (dicens) incidetis, nec facietis caluitiū super mortuo, quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo: & te elegit, ut sis eis in populum peculiarem de cunctis gentibus, quæ sunt super terram. Ne comedatis quæ immunda sunt: Hæc lex. Diuina prouidentia statuit sibi de vniuersis nationibus orbis terrarum populum eligere peculiarem, qui diceretur & esset populus Dei Altissimi, per quem se cæteris omnibus declararet verum & solum Deum. Ut ergo populus hic ab alijs discernere, legem peculiarem dedit ei, & non fecit taliter omni nationi. Præcipue verò iussit, ut ipsi singuli, se quasi Deo sanctificatos obseruarent à quibusdā indecentijs aliorum populorū.

Deut. 14. 1. De quibus nunc. *Non vos incidetis.* &c. Et quid hæc obseruatio præferat, præ ostendit dicens: *Filij estote Domini Dei vestri.* Quasi filij, non quasi gentes, quæ ignorant Deum, vos ipsos gerere debetis. Filius in exteriori apparatu & aspectu, & in victu differt à seruo; honorabilior est & magis spectabilis. Indescriptum est de eodem populo sub nomine Ephraim. Si Filius honorabilis mihi Ephraim, si puer delictus. Ita fideles Christi debent ambulare dignè Deo, ut eorum vita fidei respondeat & statui; alioqui nomen Dei per illos blasphematur, dum dicitur. En qualis populus est Christianus? En quales seruos habet Christus, qui in lege illius gloriantur, & per præuicationem eiusdem legis

illum inhonorant? Tria verò sunt, quæ speciatim populo prohibebantur: Incitio caluitium, elus immundi. Per incitionem effunditur ex interioribus & venis, sanguis. Per caluitium tollitur honorabilis aspectus, Per elus immundi, etiam pars interior inquinatur. In his tribus tota consistit vita Christiani, & eius qui verè filius Dei est. Ne immunda admittat ad præcordia cordis, ut sit cor mundum. Non effundat sanguine operibus malignis & iniquitate. Ne sit ingloriosus aspectus eius, & deponat ornatum suum ædificantis exempli, sed conuersationem inter gentes bonam habeat, ut ex bonis operibus illum confideantes glorificent Deum. Hunc fructum Filius Dei expectabat. Hunc fructum reddidit, qui verè est filius Dei. Per illa materialia, hæc spiritualia figurabatur. Non vos incidetis; ne tibi sis innoxius: Ne offendas ad lapidem pedem tuū: ne contra te ipsum conueras gladium tuū; ne infidicis animæ tuæ; ne illam oderis in malum; ne diligas mortem. Anima hominis in sanguine est. Ergo *si vis vitam diligere, & diu videre bonos, prohibe linguam tuam à malo, & labia tua, ne loquantur dolum. Declina à malo, & fac bonum.* Inquiris pacem, & persequere eam. Sed heu! quod sunt seipsum incidentes, sibi ipsis iniurij, nocentes, malum ac mortem inferentes? *Nam qui diligit iniquitatem, odit animam suam.* Qui agit perperam, perperit semetipsum facit; quæ nemo, neq; Diabolus ipse cum omnibus satellitibus suis cuiquam inuito inferre potest, mortem (inquam) animæ, quæ extremum est malum omnium. Dilige, dilige miser homo temetipsum, ut pollis proximum diligere sicut te ipsum. *Miserere animæ tuæ placens Deo Sapiens dissuadens tristitiam, ostendit eam esse nocuam. Tristitiam (inquit) non des animæ tuæ. & non affligas temetipsum consilio tuo. Miserere animæ tuæ placens Deo, & contine. Congrega cor tuum in sanctitate eius. Et tristitiam longè repelle è te. Multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illa.*

Ratio potissima tristitiæ repellendæ hæc est, quia perniciofa est. Heu! ego quam longe

longè repellenda est iniquitas, ex qua & vitia & mala omnia vitæ proficiscuntur? Tu, tu ipse tibi inimicus es, qui diligis iniquitatem. Tu tibi exosus es. Tu contra teipsum exerces inimicitias, ne dum inimici hominis domestici eius. Sed ipse interim semetipsum. De inimico sic docet Sapiens: *Non credas inimico tuo in aeternum. Sicut enim eramentum eruginat nequitia illius, & si humiliatus vadat curuus, adice animum tuum, & custodi te ab illo.* Hæc doctrina pro nobis est, contra nos, statue tibi hanc veritatem: sic diligis iniquitatem, verè tibi ipsi inimicus es, sed non manifestè, sed quasi in occulto. Si humiliatus inimic⁹ vadat curuus, veluti adorans te, & tuis vilitatibus inclinatus, & totus intentus, adice animum, animum aduerte, sollicitus cogita, quam te erga illum geras, & omni custodia custodi te ab illo: quia sicut ferrum æruginem parit, sic eruginat nequitia illius. Fomes ille maledictus, carnis nostræ spinas producentis & tribulos eruginat semper, mouet concupiscentias, ad malum inclinat: si teipsum non custodis, teipsum perdis. Odoramentum cordi profundissime imprimendum. Ergò *estote filij Domini Dei vestri.* Non vos incidetis. Nec facietis caluitium super mortuo. Hæc erant signa tristitiæ, quam nobis noxiam Sapiens declarauit. Noli sic tristari super mortuo, vt teipsum lædas. Sed & auferà te opprobriū & contemptum. Nemo insipientiam tuā contemnat, qui cum speciosus debeas apparere inter filios hominum, vita degeneres a nobilitate Patris tui, qui in cælis est.

exemplum bonorum operum omnium Si natura non habes ornatum, quantum minus gratia! ille tibi innatus est velut capilli: hic tibi studio assumendus est, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo: habes iam gretiam capillorum, addatur gratia capiti tuo: ornamentum gratiæ accipias. Quomodo verò id præstatur? *Audi fili mi disciplinam Patris tui, & ne dimittas legem matris tue, vt addatur gratia capiti tuo.* Puta Deum Patrem tuum, qui per sapientem loquebatur, te alloqui dicentem. Audi fili mi disciplinam Patris tui. Ego te affectu paterno & materno alloquor. Ego prudentia patris, dulcedine matris horro te. Ego à quo totus es, plusquam à patre & matre. Ego qui te genui, & cædè noui figmentum tuum per viscera misericordiæ. Verum tibi bonum querà, verum tibi honorem prouideo, vt pater & mater. Audi ergò disciplinā meam, & ne dimittas legem, fac quæ dico, serua quæ doceo, amplectere quæ præcipio, quia te vt filium diligo. O si audires vocem Dei! si intelligeres quod loquitur in te Dominus Deus! scires quòd Loquatur pacem in plebem suam, & super Sanctos suos, & in eos, qui conuertuntur ad eor: scires eum & iustis & poenitentibus pacem asserre, per quam bona omnia intelliguntur, & diuitiæ, & gloria, & innumerabilis honestas.

Tandem, Ne comedatis, quæ immunda sunt. Omnia munda mundis. Si mundus es, quidquid in te recipis mundum est; si immundus, immunda omnia etiam in se mundissima, immò quò magis munda, petus tibi afferunt inquinamentum: quia inquinatis & immundis nihil est mundum. Cor autem mundum est, si rectum est. Quomodo autem rectū est cor, vbi non propter Deum quidquam diligitur huius mundi? Quomodo rectum, vbi tanta peruersitas, quòd apponitur cor diuitijs, & longè est à Deo? Qui sic diligit mundum, nullum fructum affert ex eo. Nam qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis. Ager est mundus, vinea in eo plantata est Ecclesia, qui mundum colit,

Matth. 10. 36. Eccl. 12. 10.

Psalm. 118.

Psalm. 118. 119.

Eccl. 10. 20.

Deut. 14. 1.

Gal. 10. 9.

Rom. 8. 15. Galat. 4. 7.

Deut. 1. 4. 1. Ephes. 5. 1.

Eccl. 5. 9.

Eph. 4. 31. Tit. 2. 7.

non vineam, qui est agricola, non vinitor, hic non facit fructum O agricola! o mundum colentes & diligentes, & in eo laborantes, scitote quod mali fuerunt agricolae reddentes mala pro bonis; & mali quia male perierunt & comederunt (vt dixerat Sapia) fructus viae suae, nempe feldraconis, & botros amarissimos. Igitur vineam colamus & fructificemus Deo, qui dabit nobis vitam aeternam. Amen.

PROV. I. 31.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Quod ad nos spectat, perficere debemus. Nil nobis impossibile iubetur. Ad praestandum quod iubemur, à diuina Vo- catione auxilium nobis subministratur. In morali, contra eos qui Vo- cationi non respondent.

TANTAE bonitati diuinæ, quantam exprimit parabola vineæ, quam plantauit Pater coelestis, cum omnibus requisitis ad fructum copiosum optimumque reddendum, tanta opponitur malitia humana, quantam exprimit eadem parabola, referens quid agricolæ perpetrarunt erga seruos & Filium hominis, qui vineam suam tantis bonis exaggerauit, vt illam nos apprehendere & sequi; hanc totis viribus euitare studeamus. Sic Salomon consuevit vnà proponere Sapientiam diuinam, & humanam concupiscentiam. Admonitiones diuinæ legis, & inclinationes humanæ fœcis; Vtilitas virtutis, detrimenta iniquitatis. Hinc proposita Sapia monet immediatè, ne aures peccatoribus præbeamus, pessima suadentibus. *Fili mi* (inquit) *si te lactauerint peccatores, non acquiescas eis.* Iterum propositis Sapia documentis, damnatorum subdit, qui illa contempserunt. Rursus, facta denuò exhortatione ad au-

PROV. I. 10.

diendam Sapientiam & legem Dei, fructum subinfert: *Vt eruarius* (inquit) *à via mala, & ab homine, qui peruersa loquitur. Vt eruarius à muliere aliena, & ab extranea, quæ molit sermones suos.* Et frequens auertit ab impijs, & à fallacia mulieris, & ob oculos ponit suaves fructus Sapia. Vbi vt vehementius moueat, graphicè depingit procacem mulierem, & ex aduerso Sapia magnificentiâ veris effert commendationibus, vt sic appositis malis & bonis efficacius à malis amoueat, & moueat ad bona. Hæc est sapientia nobis hodie proposita in sacra lectione.

Vbi tria docemur. Primum, ex tota ipsa parabola docemur, quod quisque quæ ad se pertinent, perficere tenetur. Secundum, ex vineæ plantatione & locatione docemur, nihil nobis præcipi quod impossibile sit. Tertium; quod ad præstandum quod iubemur, diuina prouocamus uocatione.

Quoad primum, hoc in primis statuendum est, quod quisque quid facere tenetur, & à natura doceamur & à lege. Nam vt non otiose sint mundi partes (quod abhorret natura) illarum quæque suum faciunt munus necesse est, idque impletur ab omnibus & singulis, & omnibus perspicuum est: Nam germinat terra, illuminant astra; insunt caelum, suas æthera impressiones continuant, & variis variis hominum genera negotiis addicta sunt Lex verò diuina, vt mandatorum plena est, quibus suum unicuique opus tribuitur, contrariumque vetatur. In cultu porò Dei diuersa ministris distribuit officia, singulis tribus loca disposuit, tempora cunctis distinxit & assignauit, quibus vel mouenda essent castra, vel quiescendum, declararet. Quin & tubarum sonos varios insit, iuxta quorum varietatem intelligeretur, quid à quoquam perficiendum esset. Caput est hoc, quod quisque suum munus exequatur, idque sedulo, promptè, atque perfectè. Nempe quod Paterfamilias vineam plantet, illique adiungat quæ necessaria sunt, sepem, turrim, torcular, & quod locet eam agricolis, quod suo tempore mittat, qui fructum accipiant, quod scelerstis agricolis auferat illa, transferatque in gentem

Num. 6
seq.
Num. 11
& seq.
Num. 9. 11
& seq.
Num. 10. 1
& seq.

in gentem facientem fructum eius. Vineæ est suum edere fructum. Agricolarum eandem colere, fructum reddere Domino vineæ. Ad eos, qui mittuntur, pertinet accedere ad agricolas, fructum postulare, & nihil non agere, quo mittentis voluntas impleatur.

dum. Manus autem tanto pondere non grauantur, & ampliori indigent. Sed mysterium est, quod duo sicuti ponderis datur inauribus, decem armillis. Verbum enim Dei prædicandum est opportunè & importunè. Nam & semina, quod est verbum Dei, & in loca cecidit infructuosa & in terram bonam: nullumque est ad agricolas, qui seruos portantes illud interemerunt, & ad gentes, quæ fructum retulerunt abundantem. Quod autem dicit Dominus:

Mat. 13. 3.
& Luc. 8. 5

Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos: Expone cum Paulo: *Hæreticum hominem post vnam, & secundam correptionem deuota, sciens quia subuersus est, qui eiusmodi est.* Vbi certò seires Verbum esse repellendum prorsus, cum audiret nemo, ita quod canes essent omnes ac porci, tum abstinentium esse ab eius prædicatione. Vbi autem fructus operatur ab aliquibus, omnino sperandum est. Etenim tametsi & Prophetæ occisi sunt & Christus à Iudæis, reliquæ tamen salutæ factæ sunt. Duo ergo sicuti inaurium sunt modi isti duo admonendi aures opportunè importunè. At armillarum sicuti, qui decem sunt, per se puto notum esse, quod decem verba legis opere sunt complenda. Nam in aures perunt, ut audiamus; armilla, ut opere compleamus. Audiamus ergo nunc, ut operemur; Nam & seruus ille Abrahamæ aures prius ornauit, postea manus.

Matt. 7. 6.
Tit. 3. 10.

Gen. 24. 27

Ut iam ad reliqua duo transeamus; sciendum, quod homini duo fecit Deus iam inde ab initio. Naturam tribuit, ac virtutem bene operandi, & ad id præstandum verbo instruit & incitauit. Illud est vineæ plantatio: Istud seruorum missio & filii quoque: Verumque necessarium, nam alterum sine altero nequaquam valet. Si plantata vinea clecta, sit sepe munita, ac turri, cum adiutorio torcularis, si verbo non doceatur atque ducatur, erit sine fructu. Sed quis mouere quemquam velit ad id præstandum, quod est ei impossibile? Hoc igitur ex vinea docemur, fructus edendi datam nobis esse facultatem. Propterea Deus populo, dum esset in Egyptiaca seruitute, non dedit legem,

quam

Num. 10. 7

Prin. 25. 12

Matt. 7. 6.

Exod. 31. 1

Psal. 39. 7.

Gen. 24. 22

Qt. 14. 17

Prin. 11

Dispo.

um. 6
um. 14
seg.
um. 10
seg.

um. 6
um. 14
seg.
um. 10
seg.

quam ut posset obseruare ipsum liberauit, hic enim finis a Deo illius liberationis praestitutus ac praestensus fuit, dum dixit Pharaoni: *Dimittite Filium meum, ut seruiat mihi.* Quod idem dicendum est de bonis omnibus, quae hominibus tribuit, quibus quasi talentis negociari conuenit, ut lucrum afferat tribuenti. Ideoque in deserto etiam data lege, non tenebatur populus ad sacrificia instituta in lege, quia nondum hostiarum erat copia, sed ad ea solum, quae facile ibi valebat perficere, nempe Deum diligere ac proximum. Et ita possumus intelligere verba illa Prophetarum, quae Stephanus recensuit: Nunquid hostias & sacrificium obtulistis mihi in deserto quadraginta annis, domus Israël? Itaque si quae facerent in deserto sacrificia, hoc erat ad libitum eorum. Quapropter Moyses tunc dicebat: Non facietis ibi (videlicet in terra promissionis) quae nos hic facimus hodie, singuli quod sibi rectum videtur. Neque enim usque in praesens tempus venistis ad requiem & possessionem, quam Dominus Deus vester daturus est vobis. Transibitis Iordanem, & habitabitis in terra. Illuc omnia quae praecipio conferetis holocausta, & hostias, ac decimas, & primitias manuum vestrarum, & quidquid praecipuum est in muneribus, quae vouebitis Domino.

f. Quid ergo excusationes praetenditis tu; non posse te quae praecipit Dominus obseruare? Nunquid sine vineae locatione fructum flagitat? *Locauit eam agricolis.* Nunquid quoddam singularis ferus depastus sit illam? *Sepem circumdedit ei.* Nunquid quoddam non sit facultas vinum ab vuis exprimendi? *Fodit in ea torcular.* Numquid quod non habes, quo tutè congreges omnes eos fructus tuos? *Turrim adificauit.* Ne dixeris; Cato infirma non potest rotam legem seruare. *Spiritus est, qui viuificat, qui roborat, qui dicit.* *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Ego te plantauit vineam *elephantam.* Ne dixeris: Pronitas ad malum trahit, ignorantia tenebrae est & lubricum, ligat concupiscentia, & compellit illū. Audi, qui tollit hanc excusationē. *Infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis*

huius: *gratia Dei per Iesum Christum.* Et lapides elegit ex ea. Ne dixeris: *Vnum protulit vinea, sed quis ad perfectum adducet.* *Utrum vinum fluat? Velle adiacet mihi perficere autem non inuenio.* Ne vnquam hoc dixeris. Propterea quod: *Qui cepit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi.* Qui eduxit de Aegypto, ducet in praecipuam terram, & in requiem introducet. Torcular extruxit in ea. Ne dixeris: *Ac cessi ad seruitutem Dei, sed impetor ab hostibus, tentationibus expositus sum, insidia & angustiae mihi sunt vndique.* *Scuto circumdabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno, neque à damonio meridiano, proteget te in abscondito tabernaculi sui.* Nam saepe circumdedit eam. Ne dixeris. Etiam per vim molestiae mihi inferuntur. Ocurrit Amalech, ne progrediar in via, obstat Chananeus, ne in requiem ingrediar. Assur captiuum ducit in terram alienarum gentium. Et quomodo possum perseverare usque in finem: qui de caelo cecidit, de terra me deturbare conatur. *Ne timeas à facie eorum, quia ego Ierusalem tecum sum, dicit Dominus a quasi virpugnator Omnipotens nomen eius.* *Domini nomen conterens bella.* *Et ad nihilum deducens inimicos nostros.* Haec est turris, quam adificauit. *Nam d turris fortissima nomen eius: ad ipsum currit in istis, & exaltabitur.* *O vinam voluntas prompta esset ad ea, eam, quae potest, perficienda: si enim e voluntas prompta est, secundum id quod non habet. Deus à Leuitis ministerium exigebat non nisi à viginti quinque annis usque ad quinquaginta: cum tamen sibi ascisceret, ac dedicaret à mense vno & supra. Et ut scias, habitum respectum ad vires, quae solent etatem comitari: ministerium in templo ab eis exigebat à viginti quinque annis, usque ad quinquaginta. Ad portandum verò tabernaculum cum partibus suis ac vasis, non tenebantur nisi à triginta annis usque ad quinquaginta. At verò de populo numerus virorum fortium, qui possent ac deberent ad bella procedere, sumebatur à vigesimo anno & supra. Quid hoc quæso, nisi propterea quod*

quod Deus à vobis non exigit supra id, quod potestis? Hoc innuit, dum plantatam vineam cum omnibus requisitis suis locat eam agricolis, vt reddant ei fructum vineæ. Vbi etiam obserua quod non prius, sed tum modò, *Cum tempus fructuum appropinquasset, misit seruos suos ad agricolas, vt acciperent fructus eius.* Non antequam possis exigit, sicut dictum est de Leuitis, non plusquam possis, non quod non possis. Eia ergò reddamus ei fructum suum in tempore suo.

Sed quem fructum nos reddimus? Qui tantæ virtutis effectus? Num si Leuitæ arcam non portassent & tabernaculum, ingrederetur populus ad requiem promissam? Tantum procedebat populus, quantum laborabant Leuitæ portantes onera sua. Arca fœderis Domini præcedebat eos per tres dies, prouidens castrorum locum. Portabatur illa à Cahathatis, vnà portabatur Sanctuarium. Labor præcedit. Deus laboranti proximus est. Heu! natura tam nobilis ostenditur? arbor tam excellens fructum non dabit? Dauid quando dixit: *Ego autem sicut oliua fructificauit in domo Domini Dei, speraui in misericordia Dei in æternum: Quid quaeso, dixerat prius: audi: Quid gloriari in malitia, qui potens es in iniquitate?* Vides illum potentem alloqui, diuiti insultare, in vanitate prævalentem exprobrare; quòd potentia abusus sit, & quia potens est, nullum timere, nullum vereri, sed gloriari magis in malitia & iniquitate? Potens est, diues, prævalens, quoniam fructus ex hac sua potestate & fortitudine prodire? Tota die inuititiam cogitauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolum. Dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis quam loqui æquitatem. Homo es, tibi adest humanitas, benignitas ergò cur abest? Potentia hæc tua, in vanitate præualet, non in veritate. Fallax gratia & vana est fortitudo tua, est enim in multitudine diuitiarum, sed fallax a diuitiarum fallit sperantes in se. Propterea Deus destruet te in finem, euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuientium. Arbor infructuosa euelleris à radice, &

aliò proiiceris, vt nunquam ex te quicquam fructus mandacet. Sed in ipso comedes fructus viæ tuæ. Fructus in tabernaculo tuo iniquitas, fructus extra tabernaculum acerbitas. *Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum.* Nonne hæc est Bâbylon magna, quam ego ædificauit in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Quid ergò? Cumque sermo adhuc esset in ore Regis; vox de cælo ruit. Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex: Regnum tuum transibit à te, & ab hominibus euertent te, & cum bestiis & feris erit habitatio tua: fœnum quasi bos comedes. Hæc est arbor illa magna, quæ gloriabatur in robore fortitudinis suæ, quæ euulsa est & cieccta de tabernaculo suo & de humano conuictu, & tradita ad comedendum fœnum sicut bos. Sic, sic euenit omnibus non facientibus fructum, secundum propriam virtutem, vt vniciq; Deus dedit; Sperans tamen in Domino, qui est refugium nostrum & virtus, fortitudo & firmamentum. Meritò ergò Dauid: *Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei, speraui in misericordia Dei.* Ille in tabernaculo suo & in domo regni sui: Ille in domo Dei. Ibi fructus nimius, sed iniquitatis & vanitatis, nullus vero iustitiæ: Hic autem fructus oliuæ, fructus pacis, fructus misericordiæ.

SECVNDA PARS.

Nunc tertio loco consideramus DEI vocationem, qua per seruos suos postulat à nobis debitam seruitutem, quod est vinum ab illo de vinea sua expectatum. Vbi duo attendenda sunt. Necessitas nostra, & benignitas Dei. Nostra necessitas in hoc stat, quod quantumcunq; à Deo virium susceperimus, adhuc iacemus, veluti dormientes ac mortui, vt nullam possumus operam nauare, quæ Deo accepta sit, si non ipse nostrum torporem excitauerit, si non vocatione sua sancta clamauerit: *Surge qui dormis, & exurge à mor-tuis.* Populus afflictus in fornace ferrea Ægypti, neq; vel de exitu cogitabat, tantum abest, vt per seipsum quærat euadere. Deus

Psal. 51. 9. Dan. 4. 27

Psal. 51. 10

Eph. 5. 14.

Exod. 3. 9.

seq.

Deus ipse prius per Moysen excitauit, vocauit, animauit, ac demum liberauit. Erexit in spem Deus aliquando Abraham dicens: *Noli timere Abraham, ego protector tuus, & merces tua magna nimis.* Quapropter sic est ausus respondere. *Domine quid dabis mihi? ego uadam absq; liberis.* Quem & verbo prius, & facto post consolatus est in Ismahele filio: amplius ut uideretur beneficium non expectabat. Sed ecce Deus excitans uelut mortuam & mentem & carnem eius, denuo reprobatur ac concessit denique semen de Sara uxore sua. Indiget homo Dei auxilio, quo ad altiora uocatur & adiutus ascendit. Videamus ergo benignitatem Dei, qui succurrit miseris & adiuuat infirmitatem nostram, mittens ad nos uerbum suum, quod nunquam ad illum reuertitur vacuum. Hæc est seruorum missio.

8 Qua in re tria emicant, in quibus excellenter ostenditur benignitas Dei. Primum, ibi apparet. *Cum autem tempus fructuum appropinquasset.* Mirum profecto quomodo tempus obseruet Dominus, quomodo dispositioni nostre accommodet uocationem suam. *Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur uerbum in tempore suo.* Pro uerbum si in hominum locutionem quadrat, multo magis in diuinam. Res argentea, quæ auro aspergitur, si id fabre fiat, pulchrior redditur. Ut est exemplum in lectis argenteis, quæ olim erant in usu, maxime in conuiujs, ut patet in historia Esther. Sic lectus argenteus, diuina locutio quæ nos uocat, addatur illi aureus ornatus, qui mirè delectet, ut suauius acceptetur, ut in illa animus quadam trahatur uoluptate, quæ plurimum in his Dei uocationibus degultatur; ut ideo aureis malis usus sit in comparatione ista, ut nedum delectabilis oculis ostendatur, uerum etiam ad uescendum gustandumque suauis. Intenti igitur sumus erectis auribus, ut uocantem Dominum audiamus. Secundum est, quod non uocat per se modo, uerum etiam per seruos suos, eosq; fideles. Sic per Moysen Deus ad populū loquebatur, qui in domo sua fuit fidelis. Sic per Prophetas prædicantiam multisq; modis, ut ait Paulus.

Ut & nos illos audientes securi essemus, & ipse Deus in illis ueluti requiesceret. Inde Salomon: *Sicut frigus niuis in die messis, ita legatus fidelis ei qui misit eum, animam ipsius requiescere facit.*

Vbi attende quàm hic perspicua sit Dei benignitas. Iratus Deus populo propter eius pertinaciam atque perfidiam, ubi debuillet indignari & uindictam contra rebelles sumere, homines in mundum misit, qui ignem sui furoris contra peccatores extinguerent, ueluti si tempore messis, quando extremi sunt calores, superueniat frigus niuis: Ut ubi expectanda erat impiorum perditio, ibi ex impijs facti pij, quasi per messē à Deo per seruos suos haberentur, & colligerentur, iuxta metaphoram illam Dominicam. Et quando Deus unquam contra populū in deserto debuit magis irasci, quàm eo tempore, quo uirtutum constabilem adorauerunt? & runctamen illis suam præsentiam reprobuit. De tabernaculi effectione tunc Moysen instruebat, in quo in medio illorum habitaret, quando ipsi Deū repellentes, opus manuum suarum adorauerunt. Voluit quidē, ut cognoscerent, se ob hoc indignos factos; quibus cū Deus moraretur. Ideo dixit: *Mittam præcursorē tui Angelum. Nō enim ascendam tecum. Rogatus tamen à Moysē, eomitē itineris illorum seipsum pollicitus est, quin & se in carnem uenturum prænuñciauit Moysē dicens. Videbis posteriora mea, faciem autem meam uiderē nō poteris.* Deum uisibilem cæcus populus petuit, qui non erat Deus, sed pecus; neq; illud uiuum, sed simulachrum. Et Deum se uisibilem præbiturum Moysē pollicetur, quāsi tanti sit splendoris, ut à uiuente uideri non possit. *Non poteris* (inquit) *uidere faciem meam; non enim uidetis me homo, & uiuēt.* Putasne otiose factum, ut quo tempore populus colit uirtutum aureum, eodem, uidelicet inmediate post, populi princeps Moyses petat: *Ostende mihi faciem tuam, ut sciam te.* Simulque impetret illi & populo Dei ipsius præsentiam? Vbi maior furoris occasio, ibi amplior est amoris ostensio. Et oculis seruis, qui missi fuerant ad agricolas, ubi exultant illos deunt

dehuit paterfamilias incenimere, misit ex summa benignitate charissimū Filium; & quo tempore occisus est Filius, eodem, & per eandem occasionem saluatus est mundus. Vt sit ab homine magis reiectus Deus, homini longē magis appropinquaret, atque se cum illo coniungeret. Hic ergo Dei respicendū benignitas, quod misit seruos, & nouissime habens Filium charissimum, & illum misit. Tertio denique eadem manifestatur excelsa benignitas, quod prænoscens quid illis euenturum esset, nihilominus illos misit. Non enim aliter verum appareret, quod dicit ipsemet in Prophetis: *Dolavi in Prophetis: occidi eos in verbis oris mei.* Num occidisset ipse, nisi certo necē ad necis auctores delegasset? Quod si dicas contra. Misit filium dixit. *Peribuntur filium meum.* Hoc magis cōfirmat propositum. Parabola hæc est, quæ ex verisimilibus constat. Nō autem verisimile est inter homines, eiusmodi Patrem inueniri, qui vt dubius habeat vinum, certus ad necem mittat filium, sed vbi res ad Deū transfertur, qui futurorum omnium est cognitor, tantæ benignitatis inuenitur Altissimus, vt etiam veluti percutiat ipse Filium, mittat ad necem certissimam. Hec benignitas Dei! Hec quanta malignitas hominis. *Ignoras, o homo, quod benignitas Dei ad poenitentiam te adducat? secundū autem duritiam tuam. Et impenitens cor, thesaurizas tibi iram in die ira?* Quanta benignitas Dei in plantando vineam? in locando agricolis? in expectando fructus? in mittendo seruos? in dissimulando iniuriam occisionis illorum? & denique in mittendo filium suum dilectissimū? Quanta vero malignitas agricolarum ingratis agentium, dum fructus non reddunt? inique concidentium seruos Domini? sacrilege & anare interimentium filium, vt possideant vineam? Quid inde igitur expectandum? *Malos male perdes, & vineam suam locabis aliis agricolis.* Secundum enim duritiam suam & impenitens cor thesaurizarunt sibi iram in die ira.

10. An vero ipsa vineæ plantatio & locatio, nō magna fuit vocatio? Quod rem tantam fecerit & tam admirabilem, qualis est vi-

nea ista nobilis. Quod ad intuendam illam dudaxat non patrarit, verum ad fruendum nobis contulerit ad nostram vilitatem, ad salutem. Hoc totū, non est clamor magnus? non vox de cælo? non tonitru ineffabile? & adicit adhuc tamen expressam vocem, apertam vocationem per seruos & per Filium suum. Audite ergo: *Pascibat Moyses oues Iethro focii sui Sacerdotis Madian, apparuitq; ei Dominus in flamma ignis de medio rubi, & videbat quod rubus arderet, & non combureretur.* Dixit ergo Moyses. *Vadam & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus.* Hic est primus vocandi modus, mirabilia ostendere, quib. in stuporem tractus animus, illorum causam dum requirit, ad sublimia erigatur, & ad Dei cognoscenda mysteria disponatur; quibus in Deū ipsum ascendat. Moyses ista mundi admirabilis valde potuit mentes hominū ad Deum adducere, sed quod in ea est præcipuum, homo ipse est, in quo memoriam fecit Deus mirabilia suorum. Hæc tuba Dei est excitans veluti mortuos aut dormientes. Si hominis naturam attendas, videasq; vineam hanc electam à Deo plantatam, nihil erit ei in ea, quod te in admirationem non trahat, quod animum tuum ad laudem opificis tanti operis nō inuiter & eleuet? Quodque nihilominus sicut ad agendas gratias, ita ad reddendum fructum vineæ non animet; quin etiam ferē compellat. *Vadam & videbo visionem hanc magnam.* O vineam respicientes homines mirabilia magna, explorarent Altissimum, & cum cognouissent Deum, sicut Deum glorificarent, & gratias agerent, obsequiaque præstarent. Addit ad hæc vocem Deus expressius vocantem. Cernens autem Dominus quod pergeret ad videndum, vocauit eum de medio rubi, & ait. *Moyses: Moyses.* En duplex vox, en multiplex missio seruorū, qui annuntient Verbum Dei, qui pro Deo fungantur legatione, qui quæ videmus oculis, verbis nobis explicet; qui narrent & declarent, quomodo Paterfamilias plantauit vineam, munivit, ornavit, locauit. Et hæc vinea sit hominum species eleuata in sublime, cæteris prælata. Vt illo-

rum

Mar. 12. 6.

Q. 6. 5.

Rom. 1. 4.

Exo. 3. 7.

Psal. 110. 4.

Exod. 3. 3.

4.

rum minet gregem ad interiora deserti, vt fecit Moyses vsque ad Montem Dei Horreb, vt factio clamet. *Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate, & superexaltate eum in secula.* Ità per se, & in se, & in creaturis omnibus glorificet Deum Patrem, & non deficiat laus eius de ore hominum. Iste quippè est vineæ fructus *Adsum*: Respondit *Moyses*. Quid hoc? audi Prophe- tam. Stellæ vocatæ sunt, & dixerunt. *Adsumus*. Illarum locutio est operatio, respõ- sio est obedientia, præsentia est ad obedi- dum promptitudo, ad ministrandum per- petua assistentia. Ità responderet vocanti, sic præcipienti obtemperatur. Vide ergò in his bonitatem Dei, vide charitatem, vide clementissimam prouidentiam, & illi apta te ipsum.

II Sed heu confundor. Legi legem, & au- dio in illa iubentem Deum. Si exieritis ad bellum, clangetis vltantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, vt eruamini de manibus inimicorum vestrorum. Ergò Deus ad sonitum tubarum recordabitur nostri, & liberabit nos de inimicis nostris. Et nos ad tot illius voces surdi erimus? clamat ipse beneficiis, vocat donis, trahit in funiculis Adam, cui tot tantaque elargitus est bona, trahit (in- quam) in vinculis charitatis: inuitat & vo- cat per seruos suos, quos etiam occidit in verbis oris eius, dum ad agricolas mittit, qui illos occiderunt. Vnde vnus ex illis Doctor gentium Scripturam citat dicentè: *Quia propter te mortificamur tota die, affi- m- ri sicut oues occisionis.* Et vos quem fru- ctum tribuistis illis? quam obedientiam Euangelio? quam reuerentiam Deo? quam credulitatem verbo? quam pietatem ser- uo? quam charitatem filio? quam tantis beneficiis compensationem?

Indignatus Moyses contra populum, qui carnem appetebat, & petebat, dicebat: *Vn- denihi carnes, vt dem tanta multitudine? Non possum solus sustinere omnem hunc po- pulum. Obsecro vt interficias me, ne tantis affi- tormalu.* Audiuit Deus preces illius, dedit illi adiutorium, populo carnes, quæ illi fuerunt ad interitum. Et sanguis seruo- rum suorum, & sanguis filij dilectissimi

non clamabit? non audietur? non vindica- bitur? Habeat populus carnes, vinea fruan- tur agricola, & non videbit Deus? & non intelliget Deus Iacob? & qui hereditatem & benedictionem transtulit ab Esau ad Iacob, non perdet agricolas illos, & vineam locabit aliis? Et tu ingrate Christiane, in- nocens relinqueris, qui omnium pessime peccas in Deum Patrem? in seruos? in fi- lium? in vineam? in te metipsum? qui tantis bonis affectus nullum pietatis præstas ef- fectum. Ergò facit fructus dignos pœnitenti- æ? Quoniam Dominus misericors est pœ- nitentibus, & genti facienti fructus dabit regnum cælorum in cælo & in terra. Quod nobis concedat. Amen.

MORALE

HEU! quot clamores? heu! quanti nos Had reddendum fructum prouocant? O vinam illis esse minus itenti. Nobilis na- turæ plantatio, addita innumera auxilia; intentio plantantis & auxiliantis, qui idèò locauit vineam suam; expectatio eius, no- lentis aliquid perire, sed ad pœnitentiam conuerti; Vox clamantium in deserto, in domo in platea, per vicos, per vias, per se- pes compellentium fructificare; Sancto- rum exempla, quæ fortius quam verba ipsa mouent, Mira illa condescensio Dei, & Filij ipsius Dei descensio, qui descendit, non vt videret clamorem turrim edificantium, sed miseriam inopum & gemitum paupe- rum, suppliciaque illis ferret. Passio Domi- ni nostri Iesu Christi num parua, num sub- missa vox est? non potius dicendum est co- nitru esse factum? & qui præbant & qui se- quebantur, non fortiter clamauerunt om- nes? In omni opere bono fructificate. At verò si dormis adhuc, si surdum viuis, si o- bedire detractas, insonet vox illa in auri- bus tuis. *Malos male perdet.* Cui adde Pro- uerbum Salomonis. Pestilente flagellato stultus sapientior erit: si autem compueris Sapientem, intelliget disciplinam. An non pestilens Iudæus? An non pestilens Syna- goga? Iam non in cathedra seniorum laudat Deum. Iam non in Cathedra Moyses re- et ad docet, & exponit legem Dei: sed in cathedra pe- nitentiæ

Stilentia sedit corruptens turbam, vt extra Synagogam fiat, qui Christum confiteatur, vt illum profestetur, quod secundum legem debeat mori, opere illum insectans & sermone, sic clauē abutens & potestatis & scientia contra Filium Dei & contra populum Dei; vt apud illam veritas non sit neque iustitia neque doctrina. Neque fructum facit vt vinea, neque vt agricola audit vocem Dei ex ore seruorum & filij. Vide in opere pestilentia. Gloriosus factus erat Ionathas in populi salutem & pacem, sed vt ait scriptura. Conuenerunt aduersus eum viri pestilentes ex Israel, viri iniqui interpellantes aduersus eum. Vide pariter in doctrina. *Non amat pestilens eum, qui se corrumpit, nec ad Sapientes graditur* OSynagoge maximam pestilentiam, qua simul & eloquium repulit, & homicidium perpetravit.

11 Sed quid dimittetur continuē secundū desideria cordis sui, vt eat in adinuetionibus suis? *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Aufer impietatem de vultu Regis, & firmabitur iustitia thronus eius.* Pro rubigne habent Hebraei, scortiam; pro impietate, impiū; sicut & 70. Igne decoquitur scortia, vt habet Isaias, & iuxta eūdem impiosa illa significat. Si igne illam auferas, argentū remanet purum, non enim igne consumitur. Si ignis rigor iustitiae, quae Rex fecerat impios a probis, illos destruens, hos protegens. Hoc est autem impietatem auferre de vultu Regis, vt impij non dirigant in conspectu oculorum suorum, & facientes praeraticiones odio habeat Ignis iste & purgat, & firmat quasi argentum regnum eius & thronū. An nō Regnum Dei Regnum omnium saeculorum, cuius non erit finis? Ergo non permanebunt iniusti ante oculos eius, & oderit omnes, qui operantur iniquitatem. Propter hoc a facie sua proiecit populū suum, eiciens de terra, quam illi dederat, & in captiuitatē mittens. At demum vltionis die superueniente, populum qui Deum ipsum abiecit, ne regnaret super eum, profus amouit a facie sua, delens ac destruens, vt praeterea eius non esset neque populus neque regnū. Sic flagellatus est pestilens, sic multatus, & vt repetit Salomon. *Multato pestilente, sa-*

Tom. I. Belliniani.

pientior erit paruulus: & si se fecerit Sapiens, sumet scientiam.

Videamus ergo si de nobis sermones isti veri sint. Nos sumus gens illa stulta, de qua in Canticō dicit Deus: *In gente sua irritabo illos.* Irritauit autem dum abstulit ab eis Regnum Dei; & genti huic qui sumus nos tradidit, fructus facienti. O exemplum! ad duo nobis proficit Iudaeorum calus & ruina, vt poenam timeamus, & culpam caueamus. Pestilente flagellato: En culpa; pestilente: En poena; flagellato. Sic eo flagellato, stultus sapientior erit, quomodo Sapiens? Si malum eius faciat nos cautos. Heu quot Regna, quot Prouincias, quot vrbes, quantas Regiones & nationes Christianorum abiecit Dominus. Quare? quia non didicerant Sapientiam, quia sol intelligentiae non luxit illis, quia videntes malum non absconderunt se, ab illo se protegentes. Aegyptiorum plaga ad duo seruiunt Israelitis, vt ipsi liberarentur, & vna instruerentur. Ideo sicut ad illorum liberationem Aegyptum flagellauit, ita ad illorū instructionem eisdem multa flagella Pharaonis commemorauit; dicens. *Si audieris vocem Domini Dei tui, cunctum languorem, quem posui in Aegypto, non inducam super te.* Ita ita ergo & nobis profint omnia ista Iam Iudaeo derelicto salus est mundi, & diminutio istius diuitia gentium. Neque enim nisi propter eos repulit Deus plebē suam: quemadmodum vt inde educeret populum suum, flagellauit Aegyptum. Vnde ab Apostolo vocantur Dei inimici propter nos. Ergo illorum infirmitas & mors nobis facta est ad medullam.

Sit itaque & ad cautelam, vt non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt, neque simus persecutores bonorum, sicut & illi persequerantur iustos. Vineam sibi concupierunt, & ob hanc causam mortem haereditis sibi proposuerunt, dicētes: *Hic est haeres venite occidamus eum, & habebimus haereditatē eius.* Sed heu quid dicit sanctus Iacobus Apostolus: *Concupiscentis, & non habetis: occidit. & zelatis Num malū non estis concupiscentes dū concupiscitis uxorem proximi? facultates eius? honores? potestates?* En malorum concupiscentes.

.K k Nostra

14
Deut. 32. 21

Exo. 15. 26

Rom. 11. 11.

Rom. 11. 28

15
1. Cor. 10. 6

Iacob. 1. 2.

Marc. 12. 7. Nostri erit hereditas. Vacui iam seculari potestate, Regem habentes Cæsarem, Pridi Pilato subiecti & Herodi. Eò magis *Mat. 23. 6.* Ecclesiastica anhelabant, amantes primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in Synagogis & salutationes in foro. Et quòd Pontificatum ambirent, ex eo manifestum est, quòd non erat vnus perpetuus; sed eo alternatim fugebantur. Nam Caiphas erat Pontifex anni illius. Hæc est hereditas, quam sibi per Christum timebant eripi, dicentes: *Ecce totus mundus post eum abit.* *Ioan. 12. 19.* Pontifices Iudæorum, qui dicitis. Nos autem Moysi discipuli sumus. An hoc à Magistro vestro didicistis? *Ioan. 9. 28.* Socios adhibet suæ potestatis septuaginta viros, arguit Iosue ministrum, qui pro illo æmulans nolebat illorum duces in castris prophetare. *Num. 11. 16.* *26.* Quid æmularis pro me? Quis tribuat, vt omnis populus prophetet, & det eis Dominus Spiritum suum? Vos autem vt sedere debeatis in cathedra Moysi, sedetis in cathedra pestilentia. Et nos Christiani vbi sedemus? quid quærimus? pro quo laboramus? alienam hereditatem. Hinc bella, hinc lites. Qui impediunt ab acquisitione & retentione alienorum, quasi fructum petentes, cuius erat Dominus Paterfamilias; hos persequimini, hos interimitis, præ omnibus hominibus vos reputantes. Sed heu! inanis est labor vester: *Concupiscitum & non habetis: occidistis* *Iac. 4. 2.* *Et zelatis, & non habetis. Aufertur à vobis* *Psal. 75. 6.* *48. 12.* vinea. Nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus suis: *Et sepulchra eorum domus illorum in aeternum. Quin malos male perdet.* *Pro 21. 16.* Mel inuenisti, comede quod sufficit tibi, ne forte satiatu euomas illud. Ne te rerum temporalium dulcedo decipiat, vt illas quam satius fit plus appetat, plus adipiscaris. Statis debuerat agricolis esse merces laboris eorum. Hac non contenti vineam ipsam totam concupiere, & vt illum possiderent, neci heredem tradiderunt.

16 Sed quid? *Malos male perdet, & vineam suam locabit aliis agricolis.* Ita quod superest enomitur, ne forte satiatu euomas illud.

Iob 20. 12. Audi, audi quid scribitur in libro Iob de homine impio. *Cum dulce fuerit in ore eius malum, abscondet illud sub lingua sua. Panis eius in vtero illius vertetur in fel aspidum in-*

14. 15.

trinsæ. Diuitias quas deuorauit euomet, & de ventre illius extrahet eas Deus. Hæc verba quæso infixata sunt in cordibus vestris, sint dulcia secularia in ore eorum, qui diligunt mundum, & ea quæ in mundo sunt vertentur intrinsecus in fel aspidum. Quot malorum quantumque causa sunt diuitia ista fallaces! Vnde est quòd mundus iste infernus factus est, nisi quia pecunia obediunt omnia? *Qui diuitias habet, eis abutitur ad mala per-* *Eccl. 10.* *petranda; ad pauperum oppressionem, ad vindi-* *ctam inimicorum ad concupiscentiam voluptuam, ad gradum ascensionem, vnde alios deturbare conatur. Panis suauior fit panis do-* *Psal. 112.* *loris.* Cadet enim cum dominatus fuerit pauperum, & cum quod concupiscerit fuerit adeptus: quoniam diuitias quas deuorauit euomet, quòd si hæc euomere noluerit, de ventre illius extrahet illas Deus. O turbantem euomitionem, o violentam extractionem! *Et malos male perdet.* Et quid proderit, si fueris velut canis reuersus ad vomitum? *Si que perdidideris, repetieris: num manu Dei omnipotentis resistere poteris, qui de ventre tuo denud extrahet illas? Audi sequentia: Nec est satiatu venter eius. Et cum habueris, qua concupieras, possidere non poterit.* Nunquid ergo non melius est fructum reddere, & labores manuum manducare, vt ex hac vinea denique transferamur in domum Patris nostri qui in caelis est. Quod nobis præstet ipse Rex in Regno Dei. Amen.

DOMINICA DE
ABRAHAM,
CONCIO PRIMA.

Si manseritis in sermone meo
verè discipuli mei eritis.

Ioan. 8. 31.

ARGUMENTVM.

Describitur contentio stulticia nostra cum
Sapientia Dei. Qui sint fructus huius
Sapientia, & qua excellentia. Tractatur
hæc sic sapienter, diuine & vtiliter, vt nil melius.

SICVT